

2. Gegevensblad voor medisch personeel

Naast de ingrediënteninformatie op het etiket en/of in het Vib, zullen producenten op verzoek van medische beroepsuitoefenaren (artsen, ziekenhuizen) zorgen voor een gegevensblad voor medisch personeel (Engels: Ingredient Data Sheet, of IDS). Dit nieuwe IDS bevat een volledige lijst van alle ingrediënten van het product in afnemende gewichtsvolgorde, onderverdeeld in de volgende gewichtscategorieën:

- 10 % of meer
- 1 % of meer, maar minder dan 10 %
- 0,1 % of meer, maar minder dan 1 %
- minder dan 0,1 %

Ingrediënten worden vermeld met de IUPAC-naam, CAS- of EINECS-nummer en indien beschikbaar de INCI-naam. Deze nieuwe voorziening biedt onder anderen artsen en bedrijfsartsen de gelegenheid om specifieke informatie te verkrijgen over detergentenproducten, die de reeds aanwezige informatie in het Vib aanvult.

3. Biologische afbreekbaarheid van oppervlakreactieve stoffen

Oppervlakreactieve stoffen zijn het hart van een schoonmaakmiddel. Ze zorgen ervoor dat het te reinigen materiaal/oppervlak volledig vochtig wordt, verwijderen het vuil en houden het losgemaakte vuil in het sop. Er wordt een grote hoeveelheid schoonmaakmiddelen gebruikt. Daarom is het belangrijk dat

Er worden vier groepen onderscheiden binnen de oppervlakreactieve stoffen. Merendeels worden anionogene en niet-ionogene oppervlakreactieve stoffen gebruikt. Voor speciale toepassingen worden ook amfotere oppervlakreactieve stoffen gebruikt, en kationogene oppervlakreactieve stoffen.

Oppervlakreactieve stoffen bestaan altijd uit een lange waterafstotende/vetminnende staart en een waterminnende kop. Door de kop zijn oppervlakreactieve stoffen goed oplosbaar in water, maar door hun 'staart' zijn ze ook goed in staat om vervuiling die slecht oplost in water (bijvoorbeeld vet) los te maken van een oppervlak.

de oppervlakreactieve stoffen in een rioolwaterzuiveringsinstallatie gemakkelijk biologisch worden afgebroken. De oppervlakreactieve stoffen komen uiteindelijk in de rioolwaterzuiveringsinstallatie terecht. In de rioolwaterzuiveringsinstallatie worden de oppervlakreactieve stoffen afgebroken door bacteriën. Biologische afbreekbaarheid loopt van primaire afbreekbaarheid tot volledige biologische afbreekbaarheid. De Detergentenverordening vereist volledige biologische afbreekbaarheid voor alle typen oppervlakreactieve stoffen.

oppervlakreactieve stoffen	lading van het waterminnende deel	schematische tekening
niet-ionogeen	ongeladen	●●●●●●
anionogeen	negatief	-●●●●●
amfooteer	positief en negatief	+/-●●●●●
kationogeen	positief	+●●●●●

De primaire afbreekbaarheid is de eerste en belangrijkste stap. Hierbij verliezen de gebruikte oppervlakreactieve stoffen hun kenmerkende, vuiloplossende eigenschap en gelijktijdig hun directe schadelijkheid voor het leven in het oppervlakwater. De volledige biologische afbraak volgt in meerdere stappen, totdat er slechts water, koolstofdioxide en mineralen overblijven.

Vereenvoudigde weergave: Van primair tot volledig biologisch afbreekbaar.

Sinds 1973 is het in Europa verplicht dat alle gebruikte anionogene en niet-ionogene oppervlakreactieve stoffen primair afbreekbaar zijn. Vanaf oktober 2005 is voorgeschreven dat alle oppervlakreactieve stoffen volledig biologisch worden afgebroken. Hoewel de meeste oppervlakreactieve stoffen die worden gebruikt in professionele toepassingen reeds voldoen aan deze eisen, zijn er voor sommige maatschappelijk belangrijke toepassingen uitsluitend oppervlakreactieve stoffen beschikbaar die alleen primair biologisch afbreekbaar zijn. Voor dit soort toepassingen voorziet de nieuwe Detergentenverordening in een uitzonderingsmogelijkheid. De overheid kan speciale toestemming verlenen om deze oppervlakreactieve stoffen voor die specifieke toepassing te gebruiken.

Volgens de Detergentenverordening moeten oppervlakreactieve stoffen onder laboratoriumomstandigheden biologisch worden afgebroken voor een bepaald percentage in een bepaald aantal dagen. In dergelijke laboratoriumtesten worden oppervlakreactieve stoffen aanzienlijk langzamer afgebroken dan in zuiveringsinstallaties. Voldoen oppervlakreactieve stoffen aan de strenge afbreektesten in het laboratorium, dan voltrekt hun afbraak zich zeer snel onder praktijkomstandigheden. In zuiveringsinstallaties worden oppervlakreactieve stoffen reeds na enkele uren voor meer dan de helft afgebroken.

Heeft u nog vragen?

Als u nog verdere vragen heeft, beantwoordt de leverancier deze graag.

Wij danken A.I.S.E. voor de medewerking aan deze uitgave. Het copyright op de met toestemming gebruikte foto's berust bij A.I.S.E.

Deze folder is een uitgave van:
Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten (NVZ)
Postbus 914, 3700 AX Zeist

Nederlandse Vereniging van Zeepfabrikanten

©NVZ (Zeist), oktober 2005

Nieuwe regels voor schoonmaakmiddelen

Wat verandert er voor u?

Detergentenverordening

Vanaf oktober 2005 veranderen de etiketten en veiligheidsinformatiebladen van professionele schoonmaakmiddelen. De Europese Detergentenverordening schrijft namelijk nieuwe milieueisen en regels voor etikettering voor.

Deze folder zet de belangrijkste veranderingen op een rij voor iedereen die op zijn werk schoonmaakmiddelen aanschaft, distribueert of gebruikt, of leiding geeft aan mensen die hiermee bezig zijn.

Wat zijn detergents?

Detergents zijn producten die bedoeld zijn voor het was- en reinigingsproces.

Het is een verzamelnaam voor alle schoonmaakmiddelen die worden gebruikt in de huizen van mensen, in openbare ruimtes (zoals ziekenhuizen, scholen) of industriële omgevingen. Detergents zijn bijvoorbeeld professionele textielwasmiddelen en wasverzachters, reinigingsmiddelen voor harde oppervlakken, afwasproducten en een scala aan speciale producten zoals toiletreinigers, kalkverwijderaars, CIP-reinigingsmiddelen, metaalontvetters, desinfecterende producten enzovoort.

De nieuwe Detergentenverordening betekent trouwens niet dat de producten die u nu al gebruikt, zullen verdwijnen of veranderen. Vrijwel alle reguliere schoonmaakmiddelen die nu in Nederland op de markt zijn, voldoen al jaren aan de zwaardere milieueisen. Wel zult u in de komende maanden veranderingen zien op het etiket en/of het Veiligheidsinformatieblad (Vib). U kunt nog enige tijd verpakkingen tegenkomen die voor oktober 2005 al in de werkkast of het magazijn stonden. Deze schoonmaakmiddelen voldoen al wel aan de milieueisen: alleen het etiket is nog niet altijd aangepast.

De veranderingen op een rij:

1. meer informatie over ingrediënten
2. gegevensblad voor medisch personeel
3. volledige biologisch afbreekbaarheid voor alle oppervlakreactieve stoffen

1. Meer informatie over ingrediënten

In de institutionele en industriële (I&I) sector is het Veiligheidsinformatieblad (Vib) een vertrouwd communicatiemiddel voor schoonmaakmiddelen. In het Vib vindt u alle aanvullende informatie over de ingrediënten terug. Uw leverancier kan er de voorkeur aan geven de informatie op het etiket te vermelden. In deze folder zal alleen naar het Vib worden verwezen.

1.1 Ingrediëntgroepen

Vanaf 1989 worden op vrijwillige basis op schoonmaakmiddelen de ingrediënten vermeld in groepen. De Detergentenverordening stelt de vermelding van de ingrediëntgroepen in schoonmaakmiddelen vanaf 0,2% verplicht:

Anionogene oppervlakreactieve stoffen	Chloorbleekmiddelen
Kationogene oppervlakreactieve stoffen	Zuurstofbleekmiddelen
Amfotere oppervlakreactieve stoffen	Fenolen en gehalogeneerde fenolen*
Niet-ionogene oppervlakreactieve stoffen	Paradichloorbenzeen*
Zeep	Aromatische koolwaterstoffen
Zeolieten	Alifatische koolwaterstoffen
Fosfaten	Gehalogeneerde koolwaterstoffen*
Fosfonaten	EDTA en de zouten daarvan
Polycarboxylaten	NTA (nitrilotriazijnzuur) +zouten ervan

* Enkele van de genoemde ingrediënten of stofgroepen zijn in Nederland al lange tijd niet meer relevant. Zo zien de fabrikanten van schoonmaakmiddelen al sinds de jaren 1980 vrijwillig af van bijvoorbeeld het gebruik van vluchtige gechloreerde koolwaterstoffen en paradichloorbenzeen.

Bovendien worden ‘enzymen’, ‘parfums’ en ‘optische witmiddelen’ eveneens in rubriek 2 van het Vib vermeld, onafhankelijk van de hoeveelheid in het eindproduct.

Het woord ‘conserveringsmiddel’ zult u niet meer aantreffen in rubriek 2 van het Veiligheidsinformatieblad. In de Detergentenverordening is dit vervangen door de meer nauwkeurige INCI-namen van de individuele conserveringsmiddelen (zie 1.3 Conserveringsmiddelen).

Het Veiligheidsinformatieblad (Vib)

Bij producten voor professionele toepassingen wordt een zogenaamd Veiligheidsinformatieblad (Vib) opgesteld. Een Vib bevat informatie over de ingrediënten in het product, het gevaar en vooral hoe het product veilig te gebruiken. Het is wettelijk verplicht om bij de eerste aflevering een Vib mee te sturen, indien het product als gevaarlijk is ingedeeld. Indien het product als niet-gevaarlijk is ingedeeld, kunt u uw leverancier erom vragen.

Het Vib verstrekt details over de belangrijkste ingrediënten en gevaarlijke stoffen in het product. Daarnaast bevat het een noodtelefoonnummer dat 24 uur per dag, 7 dagen per week bereikbaar is voor vragen naar aanleiding van een ongeval met het product. Vaak staan op een Vib ook aanwijzingen voor de opslag van een product, maatregelen bij morsen en informatie voor eerste hulp bij ongelukken.

Het Vib is dé manier binnen de professionele sector om te communiceren over producten. Op basis van het Vib kan de deskundige bij de afnemer waar nodig interne veiligheidsmaatregelen treffen, zodat werknemers veilig met de producten werken. Als u werknemers in dienst heeft om met het product te werken, bent u wettelijk verplicht om het Vib te vertalen in een Werkvloerinstructiekaart (Wik). Hierin wordt aangegeven wat de werknemer moet doen om veilig met het product te kunnen werken. Bij sommige producten is het bijvoorbeeld nodig om handschoenen aan te doen. Bij andere producten is dat helemaal niet nodig.

VEILIGHEIDSGEGEVENSBLAD volgens 2001/58/EG	
Verdikt bleekmiddel	
Datum van deze afdruk : 18-10-2005	Pag. : 1 van 4 Versie: 1 (07-2002)
1 Identificatie van het preparaat en de vennootschap/onderneming.	
Productnaam :	Verdikt bleekmiddel.
Toepassing :	Krachtige reiniger op bleekbasis.
Leverancier :	NVZ
Adres :	Postbus 914 3700 AX Zeist
Telefoonnummer :	+31 30-6921880
Tel. noodgevallen :	+31 6-1111111 (24 uur per dag bereikbaar nummer)
Nationaal vergiftiging informatie centrum voor: Nederland:	+31 30 - 2748888
Dit nummer is uitsluitend voor een behandeld arts bereikbaar in geval van accidentele vergiftiging.	
2 Samenstelling en informatie over de bestanddelen.	
In overeenstemming met de EU-richtlijnen dient dit product te worden beschouwd als een preparaat.	

1.2 Bepaalde parfumstoffen

Indien één van de onderstaande parfumstoffen met meer dan 0,01 % voorkomt in een schoonmaakmiddel, wordt de INCI-naam* van de stof in rubriek 2 van het Veiligheidsinformatieblad vermeld. Deze informatie is bedoeld ter bescherming van mensen die weten dat zij allergisch reageren op deze stoffen. De lijst is samengesteld door een Europese wetenschappelijke commissie.

Het gaat niet alleen om synthetische stoffen, maar ook om natuurlijke extracten. Limonene komt bijvoorbeeld uit de schil van een sinaasappel en Linalool uit lavendel.

Amyl cinnamal	Anise alcohol
Benzyl alcohol	Benzyl cinnamate
Cinnamyl alcohol	Farnesol
Citral	Butylphenyl methylpropional
Eugenol	Linalool
Hydroxycitronellal	Benzyl benzoate
Isoeugenol	Citronellol
Amylcinnamyl alcohol	Hexyl cinnamal
Benzyl salicylate	Limonene
Cinnamal	Methyl 2-octynoate
Coumarin	Alpha-isomethyl ionone
Geraniol	Evernia prunastri extract
Hydroxyisohexyl 3-cyclohexene carboxaldehyde	Evernia furfuracea extract

‘INCI-namen’ zijn internationale namen voor cosmetica-ingredienten. De afkorting INCI staat voor ‘International Nomenclature of Cosmetic Ingredients’. Met behulp van de unieke INCI-naam weten personen met een allergie zonder taalbarrière altijd waar ze aan toe zijn en kunnen ze daar in hun arbeidssituatie rekening mee houden.

1.3 Conserveringsmiddelen

Zoals reeds vermeld, treft u het woord ‘conserveringsmiddelen’ niet meer aan in rubriek 2 van het Vib. De Detergentenverordening heeft deze ingrediëntgroep vervangen door de meer nauwkeurige INCI-namen van de individuele conser-

veringsmiddelen. Alle stoffen die gebruikt worden om het schoonmaakmiddel te conserveren, worden onafhankelijk van de hoeveelheid in het eindproduct vermeld. Deze informatie is eveneens bedoeld ter bescherming van mensen die weten dat zij op deze stoffen allergisch reageren.

Moeten schoonmaakmiddelen worden geconserveerd?

De oppervlakreactieve stoffen die worden gebruikt in schoonmaakmiddelen zijn goed biologisch afbreekbaar (zie hoofdstuk 3 van deze folder) in een waterige omgeving. Veel vloeibare schoonmaakmiddelen bevatten water en zijn gemakkelijk in water op te lossen (zoals interieurreiniger). Indien na opening van de verpakking bacteriën en schimmels in het schoonmaakmiddel terechtkomen, kan het zo zijn dat de oppervlakreactieve stoffen al in de verpakking worden afgebroken. Door conserveringsmiddelen toe te voegen aan een schoonmaakmiddel, zorgt de fabrikant voor een product van goede kwaliteit met een lange houdbaarheid.

Waarom informatie over ingrediënten?

Is al die extra informatie over ingrediënten nodig? Voor de meeste mensen niet. Schoonmaakmiddelen zijn veilig en dragen dagelijks bij aan de hygiëne, de gezondheid en het welzijn van mensen. De nieuwe ingrediënteninformatie is vooral bedoeld voor mensen met een vastgestelde allergie voor een bepaald ingrediënt. De werkgever en werknemer kunnen hier dan beter rekening mee houden. Schoonmaakmiddelen zijn trouwens zelden de veroorzakers van het ontstaan van allergieën. Immers, de hoeveelheid product waarmee een gebruiker in aanraking komt bij het aanbevolen gebruik, ligt ver onder de drempelwaarde voor het optreden van een allergie. Een stof kan slechts een allergische reactie veroorzaken, wanneer er een bepaalde concentratie wordt bereikt en als iemand er lang genoeg contact mee heeft. De ervaring leert dat zelfs bij direct huidcontact met onverdunde producten, de allergieopwekkende concentraties niet bereikt worden. Wel kan het vóórkomen dat een gebruiker al eerder voor bepaalde stoffen allergisch geworden was. In dat geval is een gering contact met de stof alweer voldoende om een allergische reactie te geven. De nieuwe etikettering helpt die mensen bij het maken van een goede keus om de allergische reactie te voorkomen.

Op de website www.isditproductveilig.nl

vindt u informatie over schoonmaakmiddelen. De website laat zien hoe de veiligheid van schoonmaakmiddelen wordt gegarandeerd door de fabrikant en de overheid. Verder is er aandacht voor maatregelen die u als gebruiker kunt treffen om schoonmaakmiddelen veilig te gebruiken. Ten slotte geeft deze website informatie over de ingrediënten in schoonmaakmiddelen. Met deze informatie kunt u zelf vaststellen dat schoonmaakmiddelen veilig zijn te gebruiken. Op dit moment richt de website zich nog voornamelijk op consumenten en wat minder op professionele gebruikers.

